

بررسی تأثیر طرد اجتماعی غربت‌ها بر احساس امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار

ابراهیم نامنی^۱، روح اله نامنی^۲، موسی الرضا غربی^۳

از صفحه ۳۳ تا ۶۲

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۸/۰۹

تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۱/۰۴

چکیده

یکی از چالش‌هایی که نظام اجتماعی قرن ۲۱ را تهدید می‌کند، مسئله طرد اجتماعی اقلیت و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی افراد در سطح جامعه است. از آنجا که طرد اجتماعی اقلیت قومی غربت‌ها در شهر سبزوار موجب نزاع و خشونت بین اقلیت و اکثریت شده و این امر مانع تعامل بین آن‌ها شده است، بررسی تأثیر آن بر امنیت اجتماعی شهروندان دارای اهمیت است. لذا این تحقیق با هدف، بررسی تأثیر طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها بر امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش، ساکنان شهر سبزوار بودند که ۲۴۰ نفر با استفاده از فرمول کوکران به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند و در دو سال متوالی ۱۳۹۴-۱۳۹۵ مورد پیمایش قرار گرفتند. داده‌ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته که روایی محتوایی آن توسط اساتید راهنما و کارشناسان علوم اجتماعی و پایایی متغیرهای سرمایه اجتماعی (۷۳٪)، طرد اجتماعی (۷۷٪)، فاصله اجتماعی (۸۲٪) و امنیت اجتماعی با (۸۶٪) از طریق آلفای کرونباخ محاسبه و تایید شد، گردآوری و با استفاده از نرم افزار آماری spss تجزیه و تحلیل شد. در تحلیل داده‌ها از آزمون‌های همبستگی پیرسون، رگرسیون و تحلیل مسیر استفاده گردید. نتیجه پژوهش نشان داد که بین طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها با امنیت اجتماعی ساکنان شهر سبزوار رابطه وجود دارد و این رابطه نشان داد که هرچه افراد و یا گروه‌های اجتماعی خاص بیشتر طرد شوند و در انزوا قرار گیرند، امنیت اجتماعی افراد جامعه را به همان اندازه به خطر انداخته و ادامه زندگی اجتماعی را برای شهروندان با مسائل و آسیب‌های اجتماعی ناشی از آن مواجه می‌سازد.

کلید واژه‌ها: فاصله اجتماعی، طرد اجتماعی، اقلیت، غربت‌ها، امنیت اجتماعی، سبزوار.

۱. استادیار مشاوره، گروه علوم تربیتی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزوار، ایران. a.namani@hsu.ac.ir

۲. کارشناس ارشد پژوهش علوم اجتماعی، دانشگاه علوم و تحقیقات تهران. نویسنده مسئول. roohollahnameni@gmail.com

۳. دانشجوی دوره دکتری انسان‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران. mosarezagharbi@ut.ac.ir

مقدمه

Archive of SID

غربت‌ها^۱ به عنوان یک گروه قومی گسترده در سرتاسر جهان از آفریقا و آسیا گرفته تا اروپا و آمریکا حضور و سکونت دارند. با این وجود تاکنون بر سر تعریف دقیق از هویت این گروه توافق و وضوح نظری وجود ندارد. این عدم وضوح موجب شده است، سوال از چیستی غربت‌ها و مرزهای میان افراد غربت و افراد غیر غربت مانند گذشته هنوز به عنوان سوالاتی بحث برانگیز مطرح باشد (میال، ۲۰۰۳). به نظر می‌رسد، این عدم وضوح در تعریف از غربت‌ها ناشی از معیارهای گوناگونی باشد که توسط پژوهشگران در شناسایی این گروه مطرح شده است. زبان، مهاجرت و دوره گردی، نژاد و نام مهم‌ترین معیارهای هستند که در تعریف از این گروه به کار رفته است (سیهن، ۲۰۰۳: ۳۱). فارغ از این که کدام یک از این معیارها را در نظر گیرد، امروز در اکثر نواحی شهری جهان با جماعت‌های موسوم به غربت روبرو هستیم. جماعت‌های غربت در سراسر جهان به واسطه تاریخ، سنت‌ها، فرهنگ، زبان خاص خود از جمعیت‌های اطرافشان متمایز هستند. این تمایز خود مانعی بر سر راه ادغام^۲ و یکسانی^۳ این جماعت‌ها با جمعیت‌های اطرافشان است (بارانی، ۱۹۹۴: ۳۲۲). این عدم ادغام و یکسانی موجب شده است این گروه تبدیل به اقلیتی گردد که در متون علمی با عناوین مانند حاشیه‌ای^۴ یا انسان حاشیه‌ای^۵ مورد اشاره قرار گیرد (هادزی‌اودیگ، ۲۰۱۲: ۳۲؛ ریچارسون، ۲۰۱۲). در واقع باید گفت، تقریباً مسئله تمامی جماعت‌های غربت جدایی از جامعه اکثریت و عدم پیوست به نظام اجتماعی پیرامون با وجود حضور و اقامت طولانی مدت در کنار آن است. این عدم پیوست و جدایی موجب شده است تمایل به برقرار ارتباط سازنده میان این گروه و با اکثریت جامعه به حداقل ممکن برسد. در نتیجه غربت‌ها تبدیل به دیگری ناشناخته و عجیب و غریب شده و حتی در مورد ایشان افسانه‌سازی می‌شود. این موضوع خود موجب ایجاد نوعی تنش اجتماعی و بروز اشکال آسیب‌زا در روابط اجتماعی می‌شود.

غربت‌ها در سراسر ایران نیز پراکنده بوده در هر منطقه با نام خاصی شناخته

1. Roma.
2. Integration
3. Assimilation
4. Marginal
5. Marginal Man

می شوند. مثلاً در بهشهر به آنها گُدار و یا در مناطق دیگر مانند آذربایجان قره چی یا قراچی و در کردستان به آنها سوزمانی و یا در شیراز غربتو و لوی گفته می شود (رضایی قلعه، ۱۳۸۵؛ ذکاء، ۱۳۳۷: ۲۵). مسئله غربت‌ها در ایران جدا از مسئله آن‌ها در سایر نقاط جهان نیست. در ایران نیز ایشان چه در مواردی که اسکان یافته‌اند و چه در مواردی که هنوز به فرهنگ دوره‌گری پایبند هستند، به جدایی از بافت‌های اجتماعی و فرهنگی پیرامون شناخته می‌شوند. غربت‌ها ایران مانند سایر غربت به طور سنتی به مشاغل خاصی مانند خراطی، آهنگری و برخی مشاغل که انجام آن سویی مردم اکثریت با استقبال چندانی روبرو نیست، اشتغال دارند. این برعهده‌گیری مشاغل خاص، موجب شده است مردم اکثریت در مواردی برای تأمین برخی مایحتاج با این دیگری وارد حداقل رابطه اقتصادی شوند. غربت‌ها نیز ارتباط و رابطه خود را با اکثریت در حد همین مناسبات اقتصادی محدود داشته‌اند. لذا فرصتی برای یادگیری مشاغل و مهارت‌های دیگر را نیافته‌اند. با تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی معاصر ایران که محصول جریان مدرنیسیان کشور است، بخش قابل توجه‌ای از بازار مشاغل و مهارت‌های غربت‌ها از بین رفته یا اهمیت خود را از دست داده است. با توجه به این که افراد این قوم عموماً به جز مشاغل سنتی خود فرصتی برای کسب مهارت‌ها و مشاغل دیگر را نداشته‌اند لاجرم برای گذران زندگی وارد حوزه‌های بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی می‌شوند. بنابراین به نظر می‌رسد در شرایط فعلی جامعه ایرانی طرد گروه‌های مانند گروه‌های غربت هر بیشتر موجب برهم خوردن امنیت عمومی شهر می‌گردد. لذا لازم است با برنامه‌ریزی‌های اجتماع‌محور و در اولویت قرار دادن خواست و نظر گروه‌های غربت، بستر و زمینه مناسبی را برای زیست اجتماعی این گروه و گروه‌های مشابه بویژه در بافت‌های شهری فراهم شود. جهت شناخت بیشتر ابعاد موضوع، پژوهش حاضر درصدد است، ضمن نشان دادن عوامل موثر در طرد اجتماعی این گروه در سبزوار تأثیر این طرد کردن را بر احساس امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار نشان دهد.

با توجه به طرح مقاله حاضر که به عوامل موثر بر طرد اجتماعی و تأثیر آن به احساس امنیت اجتماعی یک بافت شهری می‌پردازد، در اینجا نتایج برخی از پژوهش‌های مرتبط به عنوان بخشی از پیشینه پژوهشی موجود مورد اشاره قرار می‌گیرد. بحری پور، ذوالفقاری و رستگار خالد (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان « بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی در شهر کاشان» احساس امنیت اجتماعی را به بُعد امنیت فردی، سیاسی، اقتصادی و جامعه‌ای تقسیم کرده‌اند و تأثیر سرمایه اجتماعی افراد با مولفه‌های شبکه مشارکت اجتماعی، هنجار اعتماد، هنجار عمل متقابل و آگاهی اجتماعی بر آن را بررسی و سنجش قرار داده‌اند. بیات و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان « فراتحلیل مطالعات مربوط به احساس امنیت اجتماعی» به این نکته پرداختند که از بین متغیرهای موثر بر احساس امنیت، متغیرهایی همچون طراحی محیطی، تجربه غیر مستقیم از جرم، عملکرد رسانه و احساس محرومیت نسبی در تمام تحقیقات به کار رفته دارای رابطه معنی داری با احساس امنیت اجتماعی بوده است.

غفاری و امید (۱۳۸۹) در مقاله‌ای با عنوان «چرخش مفهومی و نظری از فقر به سازه مطروdit اجتماعی» به لحاظ تاریخی با روش اسنادی مورد تحلیل و ارزیابی قرار دادند. براساس یافته‌های این پژوهش، جایگزینی مفهوم طرد اجتماعی به جای فقر بر این استدلال استوار است که مفهوم طرد اجتماعی مفهومی پویا^۱ است که بیانگر فرایندها و نیز موقعیت‌های حاصل از آن است و طیفی را تشکیل می‌دهد که از ابعاد چندگانه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی برخوردار بوده، گزینه مناسبی برای بررسی تغییرات ساختاری^۲ محسوب می‌شود. این مفهوم بصورت مناسب‌تر خصلتی چندبعدی سازوکارهایی را آشکار می‌سازد که به موجب آن افراد و گروه‌ها از مبادلات اجتماعی، فعالیت‌ها و حقوق سازنده همبستگی و هویت اجتماعی^۳ دور می‌مانند و عموماً از طریق تأکید بر مخاطرات حاصل از شکاف‌های موجود در بافت اجتماعی، اموری فراتر از نابرابری اجتماعی را مورد توجه قرار می‌دهد.

غلامرضا غفاری و محمد باقر تاج الدین (۱۳۸۴) در مقاله‌ای با عنوان «شناسایی

1. dynamic
2. structural changes
3. social identify

مؤلفه‌های محرومیت اجتماعی» به محرومیت اجتماعی در کنار موضوعاتی چون فقر، طرد و نابرابری توجه کرده‌اند. نویسندگان به موضوع محرومیت اجتماعی از منظر طرد پرداخته و مفهوم و ابعاد و انواع طرد را مطرح کرده و درباره آن بحث کرده‌اند. نویسندگان در این مقاله در بررسی طرد اجتماعی، به ابعادی چون طرد از منابع مادی (محرومیت و فقر)، طرد از روابط اجتماعی (انزوای اجتماعی، احساس تنهایی، عدم مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی)، طرد از فعالیت‌های مدنی (عدم مشارکت در فعالیت‌های گروهی، عدم حضور در نشست‌های مذهبی، عدم حضور در انجمن‌های محلی)، طرد از خدمات اساسی (امکانات و خدمات شهری)، طرد از روابط همسایگی و ... می‌پردازند.

عبداللهی و قادر زاده (۱۳۸۳) در مقاله‌ای با عنوان «فاصله قومی و عوامل موثر بر آن» وجود احساس نزدیکی و پذیرش اجتماعی در بین اقوام ایرانی را یکی از مطمئن‌ترین راه‌های نیل به همبستگی و وفاق اجتماعی برمی‌شمارند. در این مقاله از طریق رویکرد جامعه‌شناختی، میزان فاصله اجتماعی ساکنان شهر بانه از اقوام ایرانی و عوامل موثر بر آن مورد بررسی قرار گرفته است. در واقع، منظور از فاصله اجتماعی، گرایش اعضای یک قوم به پذیرش یا طرد اعضای اقوام دیگر است. نویسندگان در این مقاله عنوان می‌کنند که مسئله فاصله اجتماعی^۱ بین اقوام در ایران وجود دارد و لذا اهمیت و ضرورت اتخاذ و تدوین سیاست قومی مناسب در جهت کاهش فاصله‌ها باید مورد توجه و تأکید خاص قرار گیرد. همچنین در بخش جمع‌بندی و نتیجه‌گیری مطرح شده است که طبق نظر بوردیو، سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی از عوامل تعیین‌کننده فاصله‌های اجتماعی است. این موضوع تأیید معنی‌دار بودن رابطه فاصله اجتماعی افراد با پایگاه اجتماعی، میزان تحصیلات، مرتبه شغلی و میزان درآمد و دارایی مشخص است.

تعریف مفاهیم

Archive of SID

طرد اصطلاح جدیدی نیست بلکه از گذشته وجود داشته است و واژگانی مشابه آن وجود داشته از جمله: تبعید به سبک آن باستان، اخراج از سرزمین در رم و سایر جوامع، همچنین گتو به معنای محله‌هایی که افراد آن منزوی بوده‌اند و در قرون وسطی از این اصطلاح استفاده می‌شده است، پریا در هندوستان به معنای جدا کردن یک فرد یا گروه از جامعه عادی که در برخی موارد نظیر پریا فرد از تمام حقوق اجتماعی، مذهبی و روابط اجتماعی با دیگران محروم بود (زیبرا ۱۳۸۵: ۱). طرد اجتماعی در دیدگاه‌های اولیه، فرایند فقدان انسجام اجتماعی و گسیختگی پیش رونده در زمینه ارتباط میان فرد و جامعه در گروه‌های مسئله‌دار اجتماعی را بیان می‌کرد اما در ادامه، دامنه مفهوم طرد اجتماعی به رنج بردن از محرومیت‌های چندگانه در مناطق دچار محرومیت نیز کشیده شد. طرد فرایندی است که طی آن گروه‌هایی از شهروندان به واسطه عدم دسترسی به برخی امکانات، اطلاعات، مهارت‌ها، ارتباطات، فرصت‌ها از روند اصلی زندگی اجتماعی به حاشیه رانده شده، اشکال مختلفی از انزوا و محرومیت را تجربه می‌کنند. طرد از بازار کار، طرد به لحاظ مصرف و الگوهای مصرف، بی‌خانمانی، طرد از مشارکت سیاسی، عدم دسترسی به تسهیلات فراغتی و تفریحی، محدودیت و ضعف شبکه اجتماعی و غیره بیانگر طرد اجتماعی است (گیدنز، ۱۳۹۲: ۴۶۶-۴۶۸).

احساس امنیت اجتماعی به معنای فقدان نگرانی خاص در مواجهه با امور مرتبط به زندگی اجتماعی است. در واقع منظور احساس امنیت در ابعاد جانی، محیطی، اقتصادی و اجتماعی (آبرو و حیثیت) در جامعه است (قدرتی و شاه‌جهانی، ۱۳۹۴: ۱۳۹). به عبارتی دیگر، امنیت اجتماعی به معنی وجود شرایطی است که در آن، آرامش خاطر جامعه در برابر تهدیدات نسبت به سلامت جسم و جان، مال، معیشت، آموزش و مسکن و تمامی ارزش‌های مادی و معنوی افراد و گروه‌های اجتماعی در چارچوب قوانین کشور به طور نسبی تأمین شود (صفایی پور و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۴۶).

□

۳۹

امنیت اجتماعی به عنوان یکی از مهمترین تمهیدات در راستای حفظ حیات گروه‌های اجتماعی و همچنین ایجاد زمینه‌ای برای برخورداری گروه‌های مختلف اجتماعی از فرصت‌ها، امکانات و تسهیلات به منظور دستیابی به اهداف کارکردی خویش مطرح شده است، بنابراین با توجه به نتایج بدست آمده از پژوهش‌های انجام شده در سطح کشور، می‌توان دریافت که طرد اجتماعی گروه‌ها، اقوام و اقلیت‌ها در سطح جامعه تهدید محسوب می‌گردد که این مهم موجب به خطر افتادن امنیت اجتماعی شهروندان خواهد شد. جهت تبیین نظری موضوع، ابتدا به نظریات کسانی مانند پارکین، پارک و زیمل که از نظرات ایشان می‌توان عوامل موثر بر طرد اجتماعی را استنباط کرد، اشاره می‌شود سپس جهت تبیین نظری رابطه طرد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی به بحث نظری از سرمایه اجتماعی پرداخته خواهد شد. سرمایه اجتماعی و طرد اجتماعی از وجوه اساسی مشترکی برخوردارند. گروهی از افراد طرد اجتماعی را به منزله فقدان سرمایه اجتماعی تعریف می‌کنند و مشارکت گسترده‌تر در اجتماع را حرکت در جهت از بین بردن طرد تلقی می‌کنند (فیروزآبادی و صادقی، ۱۳۹۲: ۱۶۷). در واقع می‌توان گفت کاهش اعتماد اجتماعی، پیوندها و انجسام اجتماعی و مشارکت اجتماعی در میان اقشار و گروه‌های جامعه زمینه طرد اجتماعی برخی از این گروه‌ها و اقشار را فراهم می‌آورد. همین موضوع اهمیت طرح سرمایه اجتماعی و تبیین رابطه نظری آن را با احساس امنیت اجتماعی برجسته می‌سازد.

پارکین جامعه‌شناس نووبری، به احیای مفهوم انسداد یا حصر اجتماعی و بر پرداخت، وی همانند وبر با مارکس هم عقیده است که مالکیت دارایی - وسایل تولید، شالوده اصلی ساخت طبقاتی را تشکیل می‌دهند. به نظر پارکین، دارایی یکی از اشکال حصر اجتماعی است که می‌تواند به انحصار یک اقلیت درآمده و همچون اساس سلطه بر دیگران به کار برده شود. می‌توانیم حصر اجتماعی را به عنوان هر فرایندی که به وسیله آن گروه‌ها سعی می‌کنند کنترل انحصاری بر منابع برقرار کرده، دسترسی بر آن‌ها را محدود سازند، تعریف کنیم. علاوه بر دارایی و ثروت بیشتر ویژگی‌ها را که وبر در ارتباط با اختلافات پایگاه می‌داند، مانند خاستگاه قومی، زبان یا مذهب ممکن است برای ایجاد حصر اجتماعی مورد

Archive of SID

استفاده واقع شوند (گیدنز، ۱۳۷۹: ۲۴۷). پارکین مفهوم انسداد اجتماعی را از وبر گرفته و آن را گسترش داده، در ابعاد مختلف زندگی اجتماعی بررسی می‌کند. انسداد اجتماعی در دیدگاه وبر فرایندی است که در آن «برخی گروه‌بندی‌های اجتماعی، دیگران را از دستیابی به منابع و فرصت‌ها محروم می‌سازند. از نظر وی قدرت صفت ذاتی هرگونه انسداد اجتماعی است» (گرب، ۱۳۸۱: ۱۹۵). به اعتقاد پارکین خارج از حیطه طبقه مسلط ساختار طبقاتی شکل مدرجی را از افراد تشکیل می‌دهد که هر رده آن نفوذ غاصبانه متفاوت و خاصی دارد که گاهی با ظرفیت تحریم (طرد) دیگران همراه می‌شود. در فاصله بین طبقه مسلط و طبقه تحت سلطه، مجموعه‌ای از گروه‌های میانی وجود دارد که اشکال ناقص تحریم و غصب را دارند که «انسداد دوگانه» نامیده می‌شود (زاهدی، ۱۳۸۶: ۲۱۸).

مفهوم فاصله اجتماعی که پارک از زیمل گرفته بود، به نظر او برای فهم روابط نژادی اهمیتی بس تعیین کننده دارد. این مفهوم به درجه نزدیکی میان گروه‌ها و افراد راجع است و «درجه نزدیکی، میزان نفوذی را که هر کس بر دیگری اعمال کند، اندازه گیری می‌کند». هرچه فاصله اجتماعی افراد و گروه‌ها بیشتر باشد، میزان نفوذ متقابل آن‌ها کمتر می‌شود. به نظر پارک، اصطلاح‌هایی چون آگاهی نژادی یا طبقاتی، بیانگر فاصله اجتماعی میان گروه‌های مردم است (کوزر، ۱۳۸۹: ۴۷۹). پارک چنین می‌اندیشد که آنچه که معمولاً تعصب نامیده می‌شود، به نظر می‌رسد که همان گرایش کم و بیش غریزی و خود انگیخته به حفظ فاصله اجتماعی باشد. او براین نکته پافشاری می‌کند که تعصب نژادی و فاصله اجتماعی را نباید با تنازع و کشمکش اجتماعی یکی گرفت. تعصب یا فاصله اجتماعی زمانی عمل می‌کند که فرودست منزلت فروترش را بپذیرد، اما کشمکش اجتماعی زمانی پدیدار می‌شود که فرو دست دیگر پذیرای منزلت فروپایه‌اش نباشد (همان: ۴۸۰). «تعصب نژادی به فراگرد معمولی دسته‌بندی کردن افراد برحسب پایگاهی که در سامان سنتی دارند، راجع است، در مجموع، تعصب نه یک نیروی پرخاشگر بلکه یک نیروی محافظه کار است» (همان: ۴۸۱).

زیمل معتقد است که غریبه درون دایره مکانی خاصی یا درون گروهی که مرزهایش مشابه مرزهای مکانی‌اند، مستقر می‌شود ولی جایگاه او درون آن از اساس

متأثر از این امر است که او در آغاز به آن تعلق نداشته و نیز اینکه او خصایصی را به درون آن می‌آورد که طبیعتش آن نیست و نمی‌تواند باشد. در مورد غریبه، اتحاد نزدیکی و دوری که در هر رابطه انسانی دخیل است به شیوه‌ای الگومند می‌شود که به اختصار به این ترتیب صورت‌بندی می‌شود؛ فاصله درون این رابطه حاکی از آن است که کسی که نزدیک است دور است ولی غریبه بودن او حاکی از آن است که کسی که دور است نزدیک است. حالت یا وضعیت غریبه بودن البته رابطه‌ای کاملاً مثبت است، نه فرم خاصی از تعامل^۱ است (زیمیل، ۱۳۹۲: ۲۶۹-۲۷۰). زیمیل با این فرض شروع می‌کند که در جوامع ابتدایی^۲ و پیچیده درجه‌های متفاوتی از تمایز اجتماعی وجود دارد، در اجتماعات کوچک ابتدایی ارتباط ارگانیکی عمیق و همبستگی بالایی دیده می‌شود در حالی که در اجتماعات پیچیده مدرن ویژگی‌های پیوندگروهی کمتر و فردگرایی بیشتر است. گروه‌های قومی که بسیار یکپارچه هستند، تمایل دارند تا تمایز بیشتری نسبت به گروه‌های خارجی داشته باشند زیرا اعضایشان بیشتر شبیه به هم هستند. در حالی که اعضای جوامع پیچیده متنوع، متکثر سطوح بیشتری از فردگرایی را به نمایش می‌گذارند. از این منظر تعلقات قومی با افزایش میزان پیچیدگی و تمایز اجتماعی کاهش پیدا می‌کند (همان: ۴۱-۴۲). در ادامه با توجه به درهم تنیدگی مفهومی‌ای که سرمایه اجتماعی و طرد اجتماعی با یک دیگر دارند، تلاش شده است از خلال بحث از سرمایه اجتماعی و نسبت آن با احساس امنیت اجتماعی، رابطه طرد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی تبیین گردد.

امنیت اجتماعی از ثمرات فرعی جامعه مدنی است که در شرایط وجود سرمایه اجتماعی شکل می‌یابد. تشکلهای در شرایطی تأمین‌کننده امنیت اجتماعی هستند که عاری از روابط سلسله‌مراتبی و توزیع نابرابر قدرت میان اعضای آن باشد و رابطه ارگانیک با سایر اجزای نظام اجتماعی داشته باشد (شفیعی و محقر، ۱۳۸۴: ۱۴-۱۷). در واقع می‌توان گفت مادامی که مشارکت اجتماعی اقشار و گروه‌های مختلف جامعه بویژه گروه‌های که به نوعی در حاشیه هستند، افزایش یابد، به واسطه اعتماد و انسجامی اجتماعی که حاصل آن است، شرایط افزایش احساس امنیت اجتماعی در جامعه فراهم می‌شود. سرمایه اجتماعی مانند سایر اشکال سرمایه، مولد است

1. interaction

2. primitive societies

Archive of SID

و دستیابی به اهداف خاص را ممکن می‌سازد که بدون آن امکان‌پذیر نیست. بر خلاف سایر اشکال سرمایه، سرمایه اجتماعی در ذات روابط بین کنشگران است و نه در خود کنش‌گران یا ابزار فیزیکی تولید (کلمن، ۲۰۰۲: ۱۱۰، به نقل از قدرتی و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۴). یکی از اجزای اصلی سرمایه اجتماعی، تشکل‌ها و انجمن‌های داوطلبانه است که افراد جهت دنبال نمودن علایق خود در آن عضو می‌شوند. پاتنام از دو نوع اصلی سرمایه اجتماعی سخن به میان می‌آورد. نوع اول، سرمایه اجتماعی درون گروهی است که ناظر بر انجمن‌های است به انسجام درون گروهی تأکید دارند و نوع دوم مورد نظر او سرمایه اجتماعی میان گروهی است که برای اشاره به سرمایه اجتماعی‌ای به کار می‌برد که به انجمن‌ها کمک می‌کند تا با گروه‌های دیگر غریبه‌ها در جامعه وارد ارتباط شوند (قدرتی و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۵). پاتنام رابطه معناداری میان سرمایه اجتماعی و طیف گسترده‌ای از آسیب‌های اجتماعی از جمله طاق، بزهکاری، وقوع جرم و جنایت و ... قائل است (همان). به باور کلمن، سرمایه اجتماعی متضمن شبکه‌های مبتنی بر اعتماد و ارزش‌های مشترک است. براساس نظریه کلمن، با افزایش میزان اعتماد و معاشرت‌ها (سرمایه اجتماعی) احساس امنیت اجتماعی افزایش می‌یابد و با کاهش اعتماد و معاشرت‌ها (سرمایه اجتماعی) از احساس امنیت کاسته می‌شود (قدرتی و شاه‌جهانی، ۱۳۹۴: ۱۳۸).

فرضیه اصلی پژوهش

در این پژوهش، فرضیه اصلی تحقیق، بین طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها با امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار رابطه معنادار وجود دارد؛ مطرح شده است.

فرضیه‌های فرعی

- بین فاصله اجتماعی با طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها رابطه معنادار وجود دارد.
 - بین سرمایه اجتماعی ساکنین شهر سبزوار با طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها رابطه معنادار وجود دارد.
 - بین اخلاق اجتماعی غربت‌ها با طرد اجتماعی آنها از سوی ساکنین شهر سبزوار رابطه معنادار وجود دارد. روش پژوهش
- تحقیقات علمی براساس اهداف به دو دسته بنیادی، کاربردی تقسیم می‌شوند، براین اساس با توجه به اینکه هدف این پژوهش، بررسی تأثیر طرد اجتماعی اقلیت

غربت‌ها بر امنیت اجتماعی ساکنین شهرسبزوار می‌باشد. ماهیت این پروژه از نوع کاربردی است. از جهت نوع و روش گردآوری و تحلیل داده‌های پیمایش است و از نظر مدت زمان انجام تحقیق، پژوهش حاضر جزء مطالعات مقطعی^۱ محسوب می‌شود.

جامعه آماری و روش نمونه گیری

در این پژوهش، جامعه آماری، شهر سبزوار با در نظر گرفتن پایگاه اجتماعی افراد، در ۳ منطقه شمال شهر: منطقه یک، مرکز شهر: منطقه دو، جنوب شهر: منطقه سه می‌باشد که از هر منطقه ۲ ناحیه و از هر ناحیه ۴۰ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس و داوطلبانه انتخاب شدند، بدین ترتیب حجم نمونه در شهرسبزوار (در سه منطقه و ۶ ناحیه) ۲۴۰ نفر برآورد و انتخاب شد.

تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

طرد اجتماعی^۲: واژه طرد به این معنی است که کسی یا چیزی توسط دیگری رانده شده است (گیدنز و بردسال، ۱۳۸۶: ۴۶۹). طرد اجتماعی نیز به معنای محروم شدن از مشارکت در نهادهای اجتماعی و نقض حقوق انسانی و مدنی تعریف شده است (غفاری و تاج الدین، ۱۳۸۴: ۳۳-۳۹). به تعریفی دیگر طرد اجتماعی به معنای فرایند جدایی و گسست از بازار کار، اجتماعات و سازمان‌های اجتماعی است (فیتز، ۱۳۸۱: ۱۸۳).

تعریف عملیاتی: طرد از روابط اجتماعی (انزوا، تنهایی)، طرد از مشارکت اجتماعی (مشارکت در فعالیت‌های گروهی، نشست‌های مذهبی)، طرد از بازار کار (رسمی، غیر رسمی) و طرد از روابط همسایگی (نداشتن رضایت از همسایه‌ها، نداشتن اطمینان به همسایه‌ها)، بی‌احترامی و بی‌اعتنایی.

سرمایه اجتماعی^۳: عبارت است از مجموع منابع فیزیکی در دسترس فرد یا گروهی که دارای شبکه نسبتاً با دوامی از ارتباطات نهادینه شده با آشنایی‌های دوجانبه‌ای که محترم هستند و در ابعاد: سطح تحصیلات، شغل، اعتماد برون گروهی، میزان مشارکت برون گروهی سنجیده شد.

1. sectional studies

2. Social exclusion

3. social capital

Archive of SID

اخلاق اجتماعی^۱: مجموعه رفتارها و کردارها و همچنین بایدها و نبایدهایی است که سازنده روح اجتماعی بوده، ساخت جامعه، اجتماع و انسان را موجب می‌شود و نبود آن در افراد جامعه موجب می‌شود حقوق اجتماعی و مصالح جامعه را رعایت نکرده، افرادی بی‌مسئولیت، بی‌وجدان و نامنظم باشند. با توجه به تعریف نظری اخلاق اجتماعی، ابعادی نظیر، بد زبان بودن، غیر قابل اعتماد بودن، بی‌قید و بند بودن، بی‌مسئولیت بودن در این پژوهش سنجیده شدند.

امنیت اجتماعی^۲: قابلیت حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگ و مذهب، هویت و عرف ملی با شرایط قابل قبولی از تحول تعریف می‌گردد. امنیت اجتماعی در ابعاد: عدم اعتماد به غربت‌ها، امنیت مالی و جانی سنجیده شد.

فاصله اجتماعی^۳: مفهوم فاصله اجتماعی به درجه نزدیکی میان گروه‌ها و افراد راجع است و درجه نزدیکی، میزان نفوذی را که هر کس بر دیگری اعمال کند اندازه گیری می‌کند، همچنین هرچه فاصله اجتماعی افراد و گروه‌ها بیشتر باشد میزان نفوذ متقابل آن‌ها کمتر می‌شود.

گویه‌های فاصله اجتماعی بوگاردوس (نگرش اکثریت نسبت به اقلیت غربت‌ها):

- آیا اجازه می‌دهید فرزندان با یک غربت ازدواج کند؟
- آیا حاضرید یک غربت را در خانه خود به مهمانی دعوت کنید؟
- آیا حاضرید بر سر یک سفره با آنها (غربت‌ها) غذا بخورید؟
- آیا موافقت می‌کنید که غربت‌ها در همسایگی شما زندگی کنند؟
- آیا موافقت می‌کنید که غربت‌ها در محله شما زندگی کنند؟
- آیا موافقت می‌کنید که غربت‌ها در شهر زندگی کنند؟
- آیا باور به مهاجرت ایشان از شهر هستید؟

اعتبار و پایایی

به میزان انطباق‌پذیری بین تعریف مفهومی و تعریف عملیاتی اعتبار گفته می‌شود و یا به عبارت دیگر به این سؤال می‌پردازد که «آیا واقعا همان چیزی را می‌سنجیم که قصد سنجش آن را داریم؟» (بیکر، ۱۳۸۹: ۱۳۸). پایایی ابزار که از آن به اعتبار دقت و اعتماد‌پذیری تعبیر می‌شود، عبارت است از اینکه اگر وسیله اندازه‌گیری

1. social ethics
2. social security
3. social distance

در شرایط مشابه در زمان یا مکان دیگر مورد استفاده قرار گیرد، نتایج مشابهی از آن حاصل شود. جهت تعیین پایایی پرسشنامه از معیار آلفای کرونباخ استفاده شده است، در صورتی که مقدار آلفا بزرگتر از ۰.۷۰ باشد می‌توان پایایی پرسشنامه را تأیید کرد. بنابراین در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه سرمایه اجتماعی (۰.۷۳)، طرد اجتماعی (۰.۷۷)، فاصله اجتماعی (۰.۸۲) و امنیت اجتماعی با (۰.۸۶) تأیید شد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

بعد از جمع‌آوری و کدگذاری پرسشنامه، داده‌ها وارد نرم افزار آماری spss ۲۰ شد و خروجی‌های گرفته شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت، در تحقیق حاضر تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از فنون و روش‌های آمار توصیفی و نیز استفاده از آمار استنباطی که شامل آزمون‌های پارامتری می‌باشد انجام گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار استنباطی مانند ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی وجود همبستگی بین متغیرها و رگرسیون و تحلیل مسیر هم استفاده شد.

یافته‌های توصیفی و استنباطی پژوهش

نتایج جدول شماره (۱) نشان می‌دهد که میانگین شاخص سرمایه اجتماعی (۷۶/۴۶) و زیرمقیاس‌های مشارکت اجتماعی با میانگین‌های (۱۴/۰۹)، عاملیت اجتماعی (۱۵/۳۰)، اعتماد اجتماعی (۱۰/۶۵)، تعاملات اجتماعی (۱۱)، مسولیت اجتماعی (۴/۵۹) می‌باشد.

همچنین میانگین شاخص‌های طرد اجتماعی (۴۱/۴۸)، امنیت اجتماعی (۵۲/۷۷)، اخلاق اجتماعی (۴۸/۴۷) و میانگین شاخص فاصله اجتماعی هم (۸/۳۷) شده است. با توجه به درجه‌بندی نمرات کسب شده در پرسشنامه سرمایه اجتماعی، نمره (۴۸-۹۵) نشان‌دهنده سرمایه اجتماعی متوسط پاسخگویان می‌باشد، در شاخص طرد اجتماعی نمره (۲۲-۴۳) نشان‌دهنده این است که پاسخگویان در حد متوسطی غربت‌ها طرد کرده‌اند و در شاخص فاصله اجتماعی با نمره (۵-۹) نشان‌دهنده این است که پاسخگویان به طور میانگین فاصله اجتماعی در حد متوسطی با غربت‌ها دارند. همچنین در شاخص اخلاق اجتماعی نمره (۲۴-۴۸) نشان‌دهنده ضعف اخلاق اجتماعی غربت‌ها در شهر سبزوار می‌باشد به عبارتی دیگر، ساکنین شهر سبزوار معتقدند که غربت‌ها اخلاق اجتماعی ضعیفی داشته و به همین دلیل آنها

Archive of SID

را طرد کرده و به ندرت با آنها ارتباط برقرار می کنند. در شاخص امنیت اجتماعی نمره (۳۲-۶۴) نشان دهنده امنیت اجتماعی پایین می باشد که میانگین نمره بدست آمده در پیمایش انجام شده در شهر سبزوار (۵۲/۷۷) بدست آمده و این نشان می دهد که ساکنین شهر سبزوار از امنیت اجتماعی پایینی برخوردار می باشند.

جدول (۱): آمار توصیفی شاخص های سرمایه اجتماعی، طرد اجتماعی، فاصله اجتماعی، امنیت

اجتماعی و اخلاق اجتماعی

شاخص ها	کوچکترین	بزرگترین	میانگین	انحراف استاندارد	کل
سرمایه اجتماعی	۳۶,۰۰	۱۲۵,۰۰	۷۶,۴۶	۲۴,۳۶	۲۴۰
مشارکت اجتماعی	۹,۰۰	۲۳,۰۰	۱۴,۰۹	۴,۰۱	۲۴۰
عاملیت اجتماعی	۸,۰۰	۲۳,۰۰	۱۵,۳۰	۴,۸۷	۲۴۰
اعتماد اجتماعی	۶,۰۰	۱۷,۰۰	۱۰,۶۵	۳,۱۸	۲۴۰
تعاملات اجتماعی	۶,۰۰	۱۷,۰۰	۱۱,۰۰	۲,۸۴	۲۴۰
مسئولیت اجتماعی	۲,۰۰	۷,۰۰	۴,۵۹	۱,۷۴	۲۴۰
امنیت اجتماعی	۳۲,۰۰	۷۴,۰۰	۵۲,۷۷۵۴	۱,۸۴	۲۴۰
اخلاق اجتماعی	۲۴,۰۰	۷۱,۰۰	۴۸,۴۷۷۸	۳,۰۰	۲۴۰
طرد اجتماعی	۱۸,۰۰	۵۸,۰۰	۴۱,۴۸	۱۳,۶۰	۲۴۰
فاصله اجتماعی	۲,۰۰	۱۲,۰۰	۸,۳۷	۲,۶۰	۲۴۰

فرضیه شماره یک

بین طرد اجتماعی اقلیت غربت ها با امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار رابطه معنادار وجود دارد.

باتوجه به نتایج بدست آمده از جدول (۱) در می یابیم که متغیر طرد اجتماعی اقلیت غربت ها بر امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار تأثیر گذاشته است زیرا ($Sig > 5\%$) شده که این نشان دهنده معنی داری فرضیه می باشد و این ارتباط در حدود $0/603-$ می باشد. به عبارت دیگر بین طرد اجتماعی اقلیت غربت ها با امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار رابطه وجود دارد. همچنین جدول همبستگی

نشان می‌دهد که جهت همبستگی، معکوس و شدت آن قوی می‌باشد در نتیجه با توجه به معناداری فرضیه فوق، فرض H_0 رد و فرض H_1 پذیرفته شد. به این معنا که هرچه طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها افزایش یابد، امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار نیز کاهش می‌یابد.

جدول (۲): همبستگی بین طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها با امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار

امنیت اجتماعی	طرد اجتماعی	
-۰/۶۰۳	۱	همبستگی پیرسون
۰/۰۰۰		سطح معناداری
۲۴۰	۲۴۰	کل

فرضیه شماره دو

بین فاصله اجتماعی ساکنین شهر سبزوار با طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها رابطه معنادار وجود دارد.

باتوجه به نتایج بدست آمده از جدول (۳) درمی‌یابیم که متغیر فاصله اجتماعی به عنوان یکی از متغیرهای مستقل پژوهش بر طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها تأثیر گذاشته است زیرا ($\text{Sig} > 5\%$) شده و p-value بدست آمده در این آزمون برابر ۰/۰۰۰ شده است و این ارتباط در حدود ۰/۵۳۲ می‌باشد. به عبارت دیگر بین فاصله اجتماعی و طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها رابطه معناداری وجود دارد. همچنین جدول همبستگی نشان می‌دهد که جهت همبستگی، مستقیم و شدت آن متوسط می‌باشد در نتیجه با توجه به معناداری فرضیه فوق، فرض H_0 رد و فرض H_1 پذیرفته می‌شد. به این معنا که هرچه فاصله اجتماعی بین اقلیت با اکثریت افزایش / کاهش یابد به همان اندازه هم، طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها نیز افزایش / کاهش می‌یابد.

جدول (۳): همبستگی بین فاصله اجتماعی با طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها

فاصله اجتماعی	طرد اجتماعی	
۰/۵۳۲	۱	همبستگی پیرسون
۰/۰۰۰		سطح معناداری
۲۴۰	۲۴۰	کل

فرضیه شماره سه

بین سرمایه اجتماعی ساکنین شهر سبزوار با طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها رابطه معنادار وجود دارد.

باتوجه به نتایج بدست آمده از جدول (۴) درمی‌یابیم که متغیر سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از متغیرهای مستقل پژوهش بر طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها تأثیر گذاشته است زیرا ($\text{Sig} > 5\%$) شده و p -value بدست آمده در این آزمون برابر $0/000$ شده است که این نشان‌دهنده معنی‌داری بالای فرضیه می‌باشد و این ارتباط در حدود $0/716$ - می‌باشد. به عبارت دیگر بین سرمایه اجتماعی با طرد اجتماعی غربت‌ها رابطه معناداری وجود دارد همچنین جدول همبستگی نشان می‌دهد که جهت همبستگی، معکوس و شدت آن قوی می‌باشد در نتیجه با توجه به معناداری فرضیه فوق، فرض H_0 رد و فرض H_1 پذیرفته شد. یعنی هرچه سرمایه اجتماعی بین افراد جامعه افزایش یابد در مقابل، طرد اجتماعی در سطح جامعه کاهش می‌یابد.

جدول (۳): همبستگی بین سرمایه اجتماعی با طرد اجتماعی

طرد اجتماعی	سرمایه اجتماعی	
$-0/716$	۱	همبستگی پیرسون
۰/۰۰۰		سطح معناداری
۲۴۰	۲۴۰	کل

فرضیه شماره چهار

بین اخلاق اجتماعی غربت‌ها با طرد اجتماعی آنها از سوی ساکنین شهر سبزوار رابطه معنادار وجود دارد.

باتوجه به نتایج بدست آمده از جدول (۵) درمی یابیم که متغیر اخلاق اجتماعی به عنوان یکی از متغیرهای مستقل پژوهش بر طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها تأثیر گذاشته است زیرا (Sig = ۵٪) شده و p-value بدست آمده در این آزمون برابر ۰/۵/ شده است که این نشان‌دهنده معنی داری فرضیه و ضریب همبستگی در حدود ۰/۲۹- می باشد. به عبارت دیگر بین اخلاق اجتماعی و طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها همبستگی معناداری وجود دارد. همچنین جدول همبستگی نشان می دهد که جهت همبستگی، معکوس و شدت آن ضعیف می باشد در نتیجه با توجه به معناداری فرضیه فوق، فرض H_0 رد و فرض H_1 پذیرفته شد. یعنی اینکه هرچه اخلاق اجتماعی اقلیت غربت‌ها ضعیف تر شود به همان اندازه هم طرد اجتماعی غربت‌ها از جانب اکثریت ساکنان شهر سبزوار افزایش می یابد.

جدول (۵): همبستگی بین اخلاق اجتماعی با طرد اجتماعی غربت‌ها

اخلاق اجتماعی	طرد اجتماعی	
-۰/۲۸۷	۱	همبستگی پیرسون
۰/۵		سطح معناداری
۲۴۰	۲۴۰	کل

رگرسیون خطی چند متغیره^۱

آزمون‌های همبستگی میان متغیرهای مستقل و متغیر وابسته نشان دادند که سه متغیر (اخلاق، فاصله و سرمایه اجتماعی) مستقل پژوهش رابطه معنی داری با متغیر وابسته (طرد اجتماعی) دارند. هرچند این آزمون‌ها معنی داری رابطه متغیرهای مذکور با متغیر وابسته را نشان می دهند، اما نمی توان با اتکاء به نتایج این آزمون‌ها درباره میزان اثرگذاری خالص متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته به داوری پرداخت.

1. multiple linear regression

Archive of SID

بدین منظور برآورد تأثیر خالص متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته ضروری است. یکی از رایج ترین روش هایی که از طریق آن می توان میزان تأثیر خالص متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته را برآورد کرد روش تحلیل «رگرسیون» است.

متغیرهای مستقل سرمایه اجتماعی، اخلاق اجتماعی و فاصله اجتماعی پیش بینی کننده طرد اجتماعی غربت های شهر سبزوار می باشد.

با توجه به جدول (۶)، ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۳۸/۷ شده است یعنی متغیرهای اخلاق اجتماعی، فاصله اجتماعی و سرمایه اجتماعی روی هم ۳۸/۷ درصد از واریانس متغیر طرد اجتماعی را تبیین می کنند.

جدول (۶): رگرسیون خطی چند متغیره بین طرد اجتماعی با اخلاق اجتماعی، فاصله اجتماعی و

سرمایه اجتماعی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار تخمین
۰/۷۲۵	۰/۵۸۵	۰/۳۸۷	۸,۵۷۸

همانگونه که در جدول (۷) مشخص است مقدار (F) برابر ۷/۱۲۵ با سطح معنا داری ۰۰۱ شده است که چون سطح معناداری از ۰/۵ کوچکتر شده است مدل معنی دار است.

جدول (۷): تحلیل واریانس رگرسیون (ANOVA)

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجدور میانگین	F	سطح معناداری
رگرسیون	۱۲۹۴,۲۲	۴	۳۲۳,۵۵۵	۷,۱۲۵	۰۰۱
باقیمانده	۸۵۳۵,۳۶۳	۲۳۵	۷۳,۵۸۱		
مجموع	۹۸۲۹,۵۸۳	۲۳۹			

با توجه به جدول زیر بتا برای متغیر سرمایه اجتماعی ۰-۴۹۹، برای متغیر اخلاق اجتماعی ۰-۸۵۶ و برای متغیر فاصله اجتماعی ۰-۷۲ شده است. با توجه به جدول و محاسبات انجام شده درمی یابیم که متغیر فاصله اجتماعی معنی دار نشده است

زیرا سطح معنی داری بدست آمده ۰.۴۸۴ می باشد و از ۰.۵٪ بزرگتر می باشد. در نتیجه جدول نشان می دهد که فقط دو متغیر سرمایه اجتماعی با سطح معنی داری ۰.۰۳/ و متغیر اخلاق اجتماعی با سطح معنی داری ۰.۳۸٪ تأثیر معکوس و معنی داری بر طرد اجتماعی دارند.

جدول (۱): ضرایب رگرسیون

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	
	B	خطای معیار	بتا	T
مقدار ثابت	۲۳,۵۱۴	۱۲,۰۷۴		۱,۸۷۰
سرمایه اجتماعی	-۰.۷۸۳	۰.۷۰۱	-۰.۴۹۹	-۰.۳,۱۱۶
اخلاق اجتماعی	-۱,۴۱۸	۰.۷۱۸	-۰.۸۵۶	۱,۹۱۳
فاصله اجتماعی	۰.۵۹۶	۰.۸۵۰	۰.۰۷۲	۰.۷۰۲

درخصوص سهم و اهمیت نسبی هریک از متغیرهای مستقل در تبیین واریانس طرد اجتماعی با توجه به مقدار بتای هریک از این متغیرها، می توان اظهار داشت که متغیر اخلاق اجتماعی (-۰.۸۵۶) بیشترین تأثیر را در تبیین واریانس طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها داشته است و پس از آن متغیر سرمایه اجتماعی قرار دارد (-۰.۴۹۹). مطابق یافته‌های حاصل از انجام این آزمون، متغیر فاصله اجتماعی (۰.۷۲) کمترین سهم را تبیین تغییرات متغیر وابسته داشته است.

رگرسیون خطی ساده (دو متغیره)^۱

متغیر مستقل طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها پیش‌بینی کننده امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار می باشد.

با توجه به جدول (۹)، ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۶۱/۲ شده است یعنی متغیر طرد اجتماعی، در مجموع ۶۱/۲ درصد از واریانس متغیر امنیت اجتماعی را

1. Simple linear regression

تبیین می کند.

جدول (۹): رگرسیون خطی چند متغیره بین طرد اجتماعی با امنیت اجتماعی

خطای معیار تخمین	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی
۷,۸۱۴	۰/۶۱۲	۰/۷۲۸	۰/۸۵۴

همانگونه که در جدول (۱۰) مشخص است مقدار (F) برابر ۹/۲۴۶ با سطح معنا داری ۰۰۰۰ شده است که چون سطح معناداری از ۰۵٪ کوچکتر شده است مدل معنی دار است.

جدول (۱۰): تحلیل واریانس رگرسیون (ANOVA)

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	مجدور میانگین	F	سطح معناداری
رگرسیون	۱۲۸۴,۳۵	۱	۱۲۸۴,۳۵	۹,۲۴۶	۰۰۰۰
باقیمانده	۸۵۳۵,۳۶۳	۲۳۸	۳۵,۸۶۲		
مجموع	۹۸۱۹,۷۱۳	۲۳۹			

با توجه به جدول زیر بتا برای متغیر طرد اجتماعی ۰۵۲۹ شده است. بنابراین در می یابیم که متغیر طرد اجتماعی معنی دار شده است زیرا سطح معنی داری بدست آمده ۰۰۰۰ می باشد و از ۰۵٪ کوچکتر می باشد. در نتیجه جدول نشان می دهد که متغیر پیش بین (طرد اجتماعی) توانسته است تغییرات متغیر وابسته (امنیت اجتماعی) را تبیین کند.

جدول (۱۱): ضرایب رگرسیون

سطح معناداری	T	ضرایب	ضرایب		مدل
		استاندارد شده	استاندارد نشده	B	
		بتا	خطای معیار		
۰۰۱۷	۱,۸۷۰		۱۰,۱۱۷	۲۷,۲۴۱	مقدار ثابت
۰۰۰۰	۶,۰۹۵	۰۵۲۹	۰۰۷۵	۰۴۵۷	طرد اجتماعی

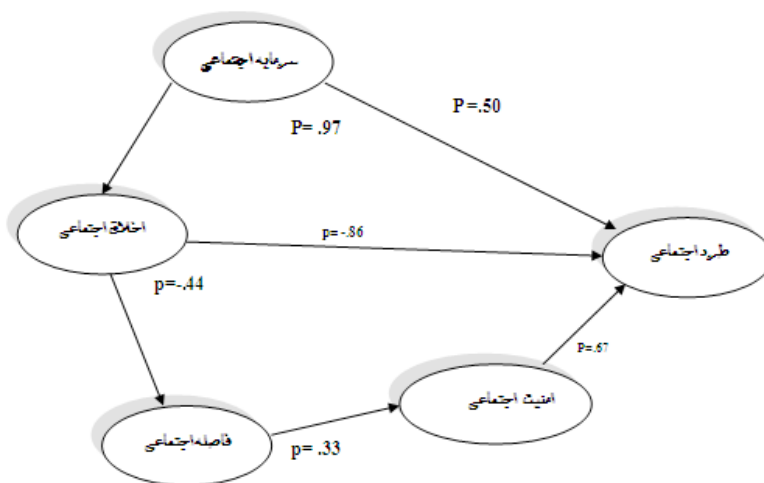
□

۵۳

تحلیل مسیر یکی دیگر از ابزارهای داوری درباب مدل تئوریک می باشد. در این تکنیک اندیشه مکانیزم علی نقش اساسی را ایفا می کند. تحلیل مسیر روشی است که چگونگی تأثیرات علی متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته موجود در مدل تحلیلی را از طریق «ضرایب مسیر» نشان می دهد. ضرایب مسیر همان «بتا»ها یا ضرایب استاندارد شده رگرسیون هستند که میزان تأثیر خالص هر متغیر مستقل بر متغیر وابسته را نشان می دهند. در نمودار (۱) اثرهای مستقیم و غیرمستقیم و کل متغیرهای پیش بین بر متغیر وابسته طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها نشان داده شده است. با بررسی ضرایب مسیر در نمودار (۱) که در واقع همان ضرایب استاندارد شده رگرسیون (بتاها) می باشد، ملاحظه می گردد متغیر سرمایه اجتماعی (۰/۵۰٪) ضمن اینکه دارای یک مسیر مستقیم برای تأثیرگذاری بر متغیر وابسته می باشد، از طریق یک مسیر غیر مستقیم (۰/۹۷٪) نیز بر متغیر وابسته تأثیر گذاشته است. متغیر اخلاق اجتماعی (۰/۴۴٪) و آن هم به واسطه متغیر فاصله اجتماعی و امنیت اجتماعی می باشد. متغیر فاصله اجتماعی نیز دارای یک مسیر غیرمستقیم بر طرد اجتماعی، اثرگذار بوده است. همچنین متغیر امنیت اجتماعی (۰/۶۷٪) تأثیر مستقیم و تعیین کننده‌ای بر طرد اجتماعی را نشان می دهد.

بررسی تأثیر طرد اجتماعی غربت‌ها بر احساس امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار

1. Beta

نمودار ۱: مدل تحلیل مسیر تأثیر متغیرهای مستقل بر طرد اجتماعی و امنیت اجتماعی

بحث و نتیجه گیری

طرد اجتماعی در هر جامعه‌ای بی شک محصول مستقیم سرمایه اجتماعی پایین افراد آن جامعه می‌باشد زیرا اگر افراد یک جامعه حس همکاری، مشارکت و تعامل با یکدیگر نداشته باشند هرگز نمی‌توانند با یکدیگر ارتباط برقرار کنند و ادامه زندگی اجتماعی شان با مشکل مواجه خواهد شد. همچنین اگر مفهوم اعتماد اجتماعی در بین افراد و گروه‌های اجتماعی کم رنگ شود دیگر سنگ روی سنگ بند نخواهد شد و جامعه دچار هرج و مرج و از هم گسیختگی خواهد گردید که همه این‌ها مربوط به سرمایه اجتماعی است، بنابراین دو مفهوم سرمایه اجتماعی و طرد اجتماعی رابطه تنگاتنگی با یکدیگر دارند و سرمایه اجتماعی بالاترین سرمایه‌ای است که افراد یک جامعه با داشتن آن می‌توانند به سعادت مورد نظر خود دست یابند. مطالبی که در بالا ذکر شد مقدمه‌ای بود تا به بحث و نتیجه‌گیری در این پژوهش پرداخته شود از همین رو، نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد، بین طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها با امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار رابطه معنادار وجود دارد. همچنین این فرضیه تایید کرد که متغیر طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها بر امنیت اجتماعی ساکنین شهر سبزوار تاثیر گذاشته است زیرا $(Sig > 5\%)$ شده که این نشان دهنده معنی داری فرضیه می‌باشد و ضریب همبستگی بدست آمده در حدود $0/603-$ می‌باشد که همبستگی معکوس و شدت قوی را نشان می‌دهد بنابراین می‌توان اینگونه تحلیل کرد که طرد اجتماعی در شهر سبزوار موجب محرومیت و عدم دسترسی اقلیت غربت‌ها به منابع موجود گشته است که اگر این محرومیت‌ها شدیدتر و طرد اجتماعی این گروه اقلیت وسیع تر گردد، می‌تواند امنیت اجتماعی افراد جامعه را به خطر انداخته و به ساختارهای خرد و کلان جامعه آسیب‌های بزرگ و جبران ناپذیری وارد سازد، از اینرو باید شرایط و بستری مناسب فراهم گردد تا کارشناسان و متخصصین علوم اجتماعی، پیشنهادات کاربردی خود را ارائه داده تا از این طریق بتوان طرد اجتماعی در جامعه را کاهش داد و از آسیب‌های احتمالی ناشی از آن جلوگیری کرد. در فرضیه دیگر پژوهش این ادعا ثابت شد که بین سرمایه اجتماعی ساکنین شهر سبزوار با طرد اجتماعی غربت‌ها رابطه معنادار و معکوس وجود دارد و این به معنی آن است که هراندازه سرمایه اجتماعی افراد کاهش یابد به همان اندازه هم طرد اجتماعی غربت‌ها

افزایش می‌یابد همچنین در این فرضیه ثابت شد که همبستگی شدیدی بین سرمایه اجتماعی و طرد اجتماعی با ضریب (-۰۷۹) برقرار می‌باشد. از طرف دیگر، جدول توصیفی سرمایه اجتماعی نشان داد که ساکنین شهر سبزوار، سرمایه اجتماعی پایینی نسبت به غربت‌ها داشته و در برقراری ارتباط با آنها میل و رغبتی از خودشان نشان نداده‌اند و در یکی از زیرمقیاس‌های سرمایه اجتماعی که اعتماد اجتماعی می‌باشد، نشان داده شد که اکثریت شهروندان سبزواری نسبت به اقلیت غربت‌ها بی‌اعتماد بوده و حاضر نیستند که با غربت‌ها روابط اجتماعی و اقتصادی برقرار کنند.

در فرضیه «بین اخلاق اجتماعی غربت‌ها با طرد اجتماعی آنها از سوی ساکنین شهر سبزوار رابطه معنادار وجود دارد» این ادعا ثابت شد که متغیر اخلاق اجتماعی به عنوان یکی از متغیرهای مستقل پژوهش بر طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها تأثیر گذاشته است زیرا ($\text{Sig} > 5\%$) شده و p -value بدست آمده در این آزمون برابر 0.029 /... شده است که این نشان دهنده معنی داری فرضیه و ارتباط در حدود 29% می‌باشد. به عبارت دیگر بین اخلاق اجتماعی و طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها همبستگی معنادار وجود دارد. همچنین نتایج این فرضیه نشان داد که جهت همبستگی، معکوس و شدت آن ضعیف می‌باشد. در این فرضیه نشان داده شد که اخلاق اجتماعی تا چه حد می‌تواند در یک جامعه تأثیر بسزایی در طرد افراد و یا گروه‌ها داشته باشد که این مسئله در شهر سبزوار مشهود است و نشان می‌دهد که اخلاق اجتماعی برای ساکنین شهر سبزوار تا حدی با ارزش و مهم است که در روابط اجتماعی شان با افراد و یا گروه‌هایی که بی‌قید و بند هستند و اخلاق اجتماعی را رعایت نمی‌کنند و حتی در مواردی هم بدکلام می‌باشند، حتی حاضر نیستند که با آنها روابط اجتماعی در حد اندک داشته باشند زیرا معتقدند که همنشینی با آنها در زندگی خانوادگی شان تأثیر منفی خواهد گذاشت از اینرو سعی می‌کنند حتی الامکان از آنها دوری کرده و فرزندانشان را دور از آن محله و فرهنگ نگه داشته تا خللی در روند تربیت و جامعه پذیری آنها ایجاد نگردد.

در اینجا و در فرضیه آخر پژوهش، بحث فاصله اجتماعی بین اکثریت و اقلیت مطرح می‌باشد که نتایج بدست آمده نشان می‌دهد، متغیر فاصله اجتماعی به عنوان یکی از متغیرهای مستقل پژوهش بر طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها تأثیر گذاشته است زیرا ($\text{Sig} > 5\%$) شده و p -value بدست آمده در این آزمون برابر

Archive of SID

۰/۰۰۰ شده است و این ارتباط در حدود ۰/۵۳۲ می باشد که نشان دهنده همبستگی، مستقیم و متوسط می باشد از همین رو آنچه از فرضیه فوق حاصل شده است بیان می کند که شکاف عمیقی بین ساکنان شهر سبزوار و غربت‌ها پدید آمده است که خود جای نگرانی است و یک تهدید جدی برای جامعه مورد نظر به شمار می آید که ممکن است تبدیل به یک آسیب اجتماعی بزرگ گردد و امنیت اجتماعی جامعه را به خطر بیندازد. همچنین فاصله اجتماعی زیاد ساکنین شهر سبزوار با غربت‌ها موجب طرد اجتماعی غربت‌ها شده و آنقدر این شکاف، عمیق شده که شهروندان سبزواری حاضر نیستند با غربت‌ها خویشاوند شوند و یا حتی با آنها بر سر یک سفره غذا بخورند و در موارد دیگر، راضی نیستند که آنها در شهرشان زندگی کنند و خواهان اخراج آنها از شهرشان می باشند و بالاخره اینکه هیچگاه آنها را شهروندان درجه اول ندانسته و همواره به دید شهروندان درجه دوم به آنها نگریسته‌اند. همچنین نتایج بدست آمده از رگرسیون خطی چندمتغیره نشان داد که سه متغیر مستقل (فاصله، اخلاق و سرمایه اجتماعی) در مجموع با یکدیگر توانسته‌اند ۳۸/۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته (طرد اجتماعی) را تبیین کنند و در رگرسیون دیگری که طرد اجتماعی به عنوان متغیر پیش بین در نظر گرفته شد این نتیجه به دست آمد که متغیر طرد اجتماعی، در مجموع توانسته است ۶۱/۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته (امنیت اجتماعی) را تبیین کند. آنچه تاکنون در این پژوهش به آن رسیده‌ایم این است که در بین گروه‌های مطرود اجتماعی، طرد اقلیت غربت‌ها محسوس تر بوده به طوری که به ناحق و از روی قضاوت‌های نادرست و تعصبات نابجای اکثریت، اقلیت غربت‌ها از منابعی که آنها هم می بایست در اختیار داشته باشند محروم شده‌اند، از این رو در می یابیم که طرد اجتماعی مسئله‌ای مهم در جامعه شهری امروز به شمار می رود به طوری که هرچه افراد، گروه‌ها و اقوام بیشتر طرد شوند بیشتر منزوی شده و در مقابل، هویت درونی خود را افزایش داده و هویت ملی کاهش می یابد و این آسیب بزرگی در جهت تضعیف ارزش‌ها و هنجارهای مسلط در جامعه محسوب می شود.

در ادامه بحث این مقاله به نتایج برخی از پژوهش‌های انجام شده در این زمینه اشاره می گردد تا نشان داده شود که نتایج پژوهش حاضر تا چه میزان با آنها همخوانی داشته است که از همین رو عبداللهی و قادر زاده (۱۳۸۳) در پژوهش خود

نشان دادند که کنش‌ها و تعاملات محدود و محلی افراد به تشدید قوم‌مداری و تقویت فاصله اجتماعی و ضعف وفاق اجتماعی فرهنگی بین اعضای اقوام ایرانی منجر می‌شود، که نتیجه آن مشابه پژوهش حاضر می‌باشد بنابراین سرمایه اجتماعی پایین بین اکثریت و اقلیت غربت‌ها موجب طرد آنها و مانع تعامل بین آنها شده است و همین عامل باعث شده تا فاصله اجتماعی بین آنها بیشتر شود. بحری پور، ذوالفقاری و رستگار خالد در پژوهشی نشان دادند، سرمایه اجتماعی افراد با مولفه‌های شبکه مشارکت اجتماعی، هنجار اعتماد، هنجار عمل متقابل و آگاهی اجتماعی بر امنیت اجتماعی افراد جامعه تأثیر گذاشته است و یافته‌های پژوهش با یافته‌های عبدالهی و قادرزاده (۱۳۸۳) همخوانی دارد. در نتیجه، آنچه از مطالب بالا استخراج می‌گردد این است که عواملی همچون فاصله اجتماعی، سرمایه‌ی اجتماعی و اخلاق اجتماعی همواره بر طرد اجتماعی و انزوای اقوام و اقلیت‌ها تأثیر داشته‌اند و از طرف دیگر، پژوهش نشان داد که بین طرد اجتماعی اقلیت غربت‌ها با امنیت اجتماعی ساکنان شهر سبزوار رابطه معنادار وجود دارد و این رابطه نشان داد که هرچه افراد و یا گروه‌های اجتماعی خاص بیشتر طرد شوند و در انزوا قرار گیرند، امنیت اجتماعی افراد جامعه را به همان اندازه به خطر انداخته و ادامه زندگی اجتماعی را برای شهروندان با مسائل و آسیب‌های اجتماعی ناشی از آن مواجه می‌سازد. با توجه به آنچه ذکر شد در می‌یابیم که طرد اجتماعی از مهم‌ترین مسائل حوزه پژوهش علوم اجتماعی می‌باشد که اگر پژوهشگران و کارشناسان متخصص در این زمینه توجهی به آن نکنند باید در انتظار آسیب‌های احتمالی ناشی از آن نشست، از همین رو پژوهش حاضر تلاشی است برای اینکه عوامل موثر بر طرد اجتماعی غربت‌های شهر سبزوار شناسایی شوند تا گامی موثر در جهت از بین بردن طرد و محرومیت اجتماعی گروه‌ها و اقشار مختلف جامعه برداشته و با برنامه‌ریزی‌های موثر، امنیت اجتماعی جامعه تأمین گردد.

پیشنهادات کاربردی

یکی از اهداف مهم تحقیق‌ها ارایه راهکارهایی برای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری اجتماعی است. در این تحقیق نیز با توجه به یافته‌های کمی به بیان برخی پیشنهادات کاربردی می‌پردازیم:

- سیاست‌گذاری اجتماعی برای افزایش انسجام اجتماعی و ارتقاء احساس همدلی و مسئولیت اجتماعی در شبکه‌ها و روابط اجتماعی در سطوح مختلف خانوادگی، خویشاوندی، همسایگی و به طور گسترده‌تر اجتماع محلی.
- فرهنگ‌سازی و ارتقاء آگاهی‌های عمومی در زمینه بهبود نگرش اکثریت نسبت به اقلیت و به رسمیت شناختن حق آنها در برقراری روابط اجتماعی و مشارکت در حوزه عمومی.
- تشویق آن دسته از سیاست‌های عمومی که به تقویت ارزش‌ها و هنجارهای مشترک اجتماعی کمک می‌کند و پرهیز از سیاست‌های عمومی که تخریب شبکه‌ها و روابط اجتماعی را در پی دارد.
- آگاهی بخشی و فرهنگ‌سازی نهادهای مسئول راجع به حقوق اقلیت‌ها و پذیرش آنها به عنوان شهروند درجه یک از طرف اکثریت عوام و نهادهای ذی ربط.
- تقویت روحیه مشارکت اجتماعی در بین ساکنین شهر سبزوار توسط نهادهای رسمی همچون شورای اسلامی شهر، شهرداری و موسسات مردم نهاد.
- بهسازی و بهیادی محله غربت‌ها و ارائه خدمات آموزشی، رفاهی، بهداشتی و درمانی به غربت‌ها.
- تلاش در از بین بردن نابرابری‌های اجتماعی - اقتصادی و تخصیص امکانات و تسهیلات با برنامه‌ریزی منطقی و پرهیز از سطحی‌نگری، پرداختن به ریشه‌های معضلات اجتماعی اقلیت‌ها و جذب آنان در نهادهای اجتماعی.
- دولت‌ها، در تئوری و در عمل، اقلیت‌های قومی را به عنوان سرمایه اجتماعی در حفظ انسجام و امنیت عمومی تلقی نمایند.
- مشارکت اقلیت‌ها در بخش‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، توازن میان اقوام و قومیت‌ها و تعدیل گروه‌گرایی آنان.
- تلاش در جهت محرومیت زدایی بخش‌های زیرساختی با اتخاذ شیوه‌های علمی نخبگان حسابگر و عقلانی گروه اقلیت.

منابع

- اسمیت، فلیپ (۱۳۹۱)، درآمدی بر نظریه فرهنگی، ترجمه حسن پویان، چاپ سوم، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- بیکر، ترزال (۱۳۸۹)، نحوه انجام تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ ناییبی، تهران: نی.
- بیات، بهرام؛ اسماعیل حسنونند و احسان حسنونند (۱۳۹۱)، فراتحلیل مطالعات مربوط به احساس امنیت اجتماعی، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۲۹: ۲۰-۲۹.
- جلالی پور، حمید رضا و محمدی، جمال (۱۳۸۷)، نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی، تهران: نی.
- خیرالله پور، اکبر (۱۳۸۳)، بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت روانی با تأکید بر سرمایه اجتماعی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- ذکاء، یحیی (۱۳۳۷) کولی و زندگی او، تهران: انتشارات هنرهای زیبای کشور.
- رضایی قلعه، رحمت (۱۳۷۵)، اتنوگرافی کولی‌های (گذارها) بهشهر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مردم‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.
- زاهدی، محمد جواد (۱۳۸۶)، توسعه و نابرابری، تهران: انتشارات مازیار.
- زیبرا، مارتین (۱۳۸۵)، نظریه‌های جامعه‌شناسی طرد شدگان اجتماعی، ترجمه سید حسن حسینی، تهران: نشر آن..
- زیمل، گئورگ (۱۳۹۲)، درباره فردیت و فرم‌های اجتماعی، ترجمه شهناز مسمی پرست، تهران: نشر ثالث..
- شفیع، حسن و علی محقر (۱۳۸۴) سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی پایدار، در مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
- صفایی پور، مسعود و همکاران (۱۳۸۹)، بررسی اثرات مهاجرت بر از هم‌گسیختگی و ناامنی محلات بافت کهن و آسیب‌شناسی آن. مجموعه مقالات اولین همایش ملی مهاجرت نظم و امنیت. دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی نیروی انتظامی استان خراسان رضوی.
- عبداللهی، محمد و قادر زاده، امید (۱۳۸۳)، فاصله قومی و عوامل مؤثر بر آن در ایران، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره: ۲۴.

Archive of SID

- غفاری، غلامرضا و امیدی، رضا (۱۳۸۹)، چرخش مفهومی و نظری از فقر به ساز مژودیت اجتماعی، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۴: ۳۵-۶۶.
- غفاری، غلامرضا و تاج‌الدین، محمد باقر (۱۳۸۴)، شناسایی مؤلفه‌های محرومیت اجتماعی، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال چهارم، شماره ۱۷: ۳۹-۳۳.
- فیتزپتریک، تونی، (۱۳۸۱)، نظریه رفاه، سیاست اجتماعی چیست؟، ترجمه هرمن همایونپور، تهران: گام نو.
- فیروزآبادی، سید احمد و علیرضا صادقی (۱۳۹۲)، طرد اجتماعی، تهران: جامعه‌شناسان.
- فاین، بن (۱۳۸۵)، سرمایه اجتماعی و نظریه اجتماعی، ترجمه محمد کمال سروریان، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی..
- قدرتی، حسین و طوبی شاه‌جهانی (۱۳۹۴)، سرمایه اجتماعی در خانواده و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنان شهر سبزوار، مجله مطالعات اجتماعی ایران، دوره نهم، شماره ۱: ۱۴۸-۱۲۸.
- قدرتی، حسین و همکاران (۱۳۸۸)، احساس امنیت اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی و نهادهای نظم و قانون (مطالعه موردی شهر مشهد)، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال اول، شماره ۴: ۷-۲۶.
- کوزر، لویس (۱۳۸۹)، زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی.
- گرب، ادوارد (۱۳۸۱)، نابرابری اجتماعی، دیدگاه نظریه‌پردازان کلاسیک و معاصر، ترجمه محمد سیاه‌پوش و احمد رضا غروی زاده، تهران: نشر معاصر.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۲)، جامعه‌شناسی، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.
- گیدنز، آنتونی و بردسال، کارن (۱۳۸۶)، جامعه‌شناسی، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.
- نجیبی ربیعی، مریم (۱۳۸۳)، بررسی عوامل موثر بر میزان احساس امنیت اجتماعی با تأکید بر سرمایه اجتماعی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی.
- Barany, Zoltan D. (1994) Living on the Edge: The East European Roma in Postcommunist Politics and Societies, Slavic Review, Vol. 53, No. 2

(Summer, 1994), pp. 344-321.

- bayram,nuran,aytac,mustafa,sam,neslihan,bilgel,nazan(2012). poverty,social exclusion,and life satisfaction:a study from turkey.journal of poverty,391_16,375.
- Ceyhan, Selin(2003) A case study of gypsy/roma identity construction in Edirne, A thesis submitted to the graduate school of social sciences of middle east technical university.
- Hadzlavdic Habiba(2012) Gypsies as «Marginal Man» in Works by Georg Simmel and Robert Park, Rocky Mountain Review, Vol. 66, No. 2012) 1), pp. 44-32.
- Mayall David (2003) Gypsy Identities 2000-1500: From Egipcians and Moon-men to the Ethnic Romany, London: Routledge.
- puschman,paul, gronbergb, per_ olof, schumacher, retoand matthijas koen(2013). access to marrige and reproduction among migrants in antwerp and stockolm.a longitudinal approach to processes of social inclusion and exclus ,1926_1846.the history of the family,52_29,(1)19.
- Richardson,Joanna(2012) Performance in planning: Gypsy and Traveller identity and the construction of conflict, Royal Anthropological Institute Conference, London, June 2012.